

Januar - Boplassen ved Martina Hansens hospital

Tema for månedens kulturminne i 2012 er ulike typer fornminner som finnes i Bærum. Med fornminner menes kulturminner fra før år 1537 e. Kr., det vil si før reformasjonen. Fornminnene representerer et tidsspenn på drøye 8000 år fra eldre steinalder til og med middelalder. Disse er automatisk fredet. I desember 2011 var det 150 lokaliteter med 549 automatisk fredete kulturminner i Bærum.

Bærum i eldre steinalder(10000-4000 f.Kr); Den største forskjellen mellom dagens Bærum og Bærum i eldre steinalder er havnivået. Den gang strakte Oslofjorden seg godt innover mot dagens Rykkinn. Områder som Fornebu, Stabekk og Sandvika lå helt eller delvis under vann. For 10000 år siden var havnivået 120 meter høyere enn dagens. Isen trakk seg tilbake, landhevingen tiltok og det arktiske landskapet ble mer skogkledt av det stadig varmere klimaet. Befolkningen av landet økte.

Kystnære boplasser: I Bærum er det registrert fem lokaliteter fra eldre steinalder. Fire av disse ligger på samme høydemeter, 60-70 meter over dagens havnivå. Menneskene levde av sanking, jakt og fangst. På grunn av ressurstilgang er nærhet til havet en viktig faktor i forhold til hvor man i dag kan regne med å finne spor fra de eldste periodene i vår historie. Av den grunn, og fordi organisk materiale som kan dateres med C⁻¹⁴ metoden i liten grad er bevart, er strandlinjedatering av denne typen lokaliteter viktig. Strandlinjedatering er en relativ dateringsform som ikke gir et presist svar, men sier noe om når boplassen tidligst kan ha vært i bruk. De fire boplassene i Bærum ligger mellom 60 og 70 meter o.d.h. noe som tilsier at de tidligst var i bruk for 7500-8000 år siden.

Boplassen ved Martina Hansens Hospital: Den største registrerte boplassen, både i omfang og med tanke på gjenstandsfunn, er boplassen ved Martina Hansens Hospital. Fra de tre andre kystnære boplassene er gjenstandsfunn mer marginalt og framstår som en indikator på menneskelig aktivitet. Boplassen ved Martina Hansens Hospital ble avdekket våren 2007 i forbindelse med Akershus fylkeskommunes kulturhistoriske registrering for reguleringsplanen for området. Det ble her dokumentert 10 funnførende prøveruter som til sammen inneholdt 19 gjenstander av flint, 7 gjenstander av andre bergarter samt en del varmepåvirket stein (kokstein). Dette gjør lokaliteten til den eldste kjente boplassen i Bærum kommune. Flint er av de viktigste steinråstoffene til redskapsproduksjon i perioden. Andre bergarter ble brukt, men flint var å foretrekke på grunn av steinens hardhet og evne til å spalte seg og avgi harde skarpe kanter. Flint er en bergart som ikke finnes naturlig i Norge. Fangstfolkene som hadde tilhold ved Martina Hansens Hospital kan ha tatt med seg flint, byttet den til seg fra andre grupper eller funnet knoller som har blitt fraktet hit med isen. Av andre bergartsfunn ble det her funnet to slipeplater av sandstein. I tillegg til steinredskaper ble også redskaper i organisk materiale som bein, horn, hud og tre brukt. Spisser fra gevir og sener til bindeverk er eksempler på dette. Redskaper av denne typen materiale gjøres det unntaksvis funn av, da de råtner bort over tid. Funn av varmepåvirket stein (kokstein) er en indikator på at lokaliteten ble brukt over tid, kanskje gjentatte ganger, da dette knyttes opp mot tilberedning av mat.

Nomadisk bosetning: Boplassen ved Martina Hansens Hospital er ikke blitt fullstendig utgravd. Det er derfor vanskelig å si noe så mye om omfanget av hva som faktisk ligger under bakken der. Funnene fra registreringen som ble gjort i 2007 antyder at man har med en større boplass å gjøre. Menneskene i denne perioden er antatt å ha satt opp lette konstruksjoner som telt, vindskjermer og gapahuker som de bodde i. Dette gav dem den mobiliteten de hadde behov for når de levde av jakt og fangst. Man måtte kunne flytte seg etter vilt og fugl uten å ha brukt for mye energi på å opparbeide seg en større fast boplass. Gode plasser for jakt, fangst og sanking av bær og egg ble benyttet om igjen sesong etter sesong. Det er derfor en spennende tanke på hva mer som ligger skjult under ett lag torv her – og hva det kan fortelle om livet til de første bæringene. Bæringen den gang som nå, var nok glad i sjølivet og marka, men uten dagens tidsklemmer.

Litteratur:

Amundsen, Øystein (2007): *Rapport fra registrering av automatisk fredete kulturminner i forbindelse med reguleringsplan på gbnr 81/9 Martina Hansens hospital i Bærum kommune.* Akershus fylkekommune.

Faanes, Morten B (2010): *Rapport fra registrering av automatisk fredete kulturminner i forbindelse med regulering av E18, og ny jernbanestasjon på Høvik, Bærum kommune.*

Akershus Fylkeskommune.

Glørstad, Håkon (2006): *Varia 61; Steinalderundersøkelser.* Kulturhistorisk Museum Fornminneseksjonen. Faglig program bind I

Nettkilder:

[Kulturnett Akershus](#)
[Askeladden](#)
[Kulturminnesøk](#)

Bjørn Christian Edvardsen